

3. Overvloedig geven

Introductie

In de Bijbel worden we opgeroepen om overvloedig te geven, maar ook om naar vermogen te geven. Wat betekent dit? En hoe vinden we hier de juiste balans in? Dat zijn de vragen waar we in dit stuk over na hopen te denken.

Bereidheid om alles te geven

Wij geven, omdat Jezus ons alles heeft gegeven. Hij gaf voor ons zijn eigen leven. Hij hield niets voor ons achter. Met recht kan gezegd worden dat Hij overvloedig aan ons heeft gegeven. Het heeft Hem alles gekost. En Jezus' offer leverde ons alles op. Niet alleen ontvangen wij door Jezus' offer het eeuwige leven, maar ook ontvangen wij genezing, bevrijding, heling en alle zegeningen die te bedenken zijn. Door Jezus' offer zijn wij de erfgenamen van alles wat bestaat.¹ Het behoort ons allemaal toe, in Jezus' Naam. Wij erven dit met Hem.

Omdat Jezus zo overvloedig aan ons heeft gegeven, kan het niet anders, dan dat wij overvloedig gaan teruggeven. Ja, zelfs dat wij niets voor Jezus achterhouden. Wij geven alles over aan Hem. En we zoeken zijn leiding in alle giften, bestedingen en spaaracties. Jezus heeft zijn leerlingen er ook meermaals expliciet op gewezen, dat we Hem alleen kunnen volgen, als we bereid zijn om alles aan Hem te geven. Zo zegt Jezus het volgende tegen de rijke jongeman in Mattheüs 19:21:

... Als u volmaakt wilt zijn, ga dan heen, verkoop wat u hebt, en geef het aan de armen, en u zult een schat hebben in de hemel; en kom dan en volg Mij.

In Lukas 12:33-34 lijkt Jezus dit zelfs als een algemeen gebod te geven in zijn Bergrede:

Verkoop uw bezittingen en geef de opbrengst weg als liefdegave. Maak voor uzelf beurzen die niet verslijten, een schat die niet opraakt, in de hemelen, waar de dief niet bij komt en die door de mot niet aangetast wordt. Want waar uw schat is, daar zal ook uw hart zijn.

Dit moet onze basishouding zijn. We kunnen Jezus alleen volgen, als we alles aan Hem over willen geven. Als we bereid zijn om alles te verkopen, als Jezus dat van ons vraagt. Jezus heeft dit ook in meer algemene bewoordingen gezegd in Lukas 14:26-27 en Mattheüs 16:24-26:

Als iemand tot Mij komt en niet op de tweede plaats zet zijn eigen vader en moeder en vrouw en kinderen en broers en zussen, ja, ook zelfs zijn eigen leven, die kan Mijn leerling niet zijn. En wie zijn kruis niet draagt en achter Mij aan komt, kan geen leerling van Mij zijn.

Toen zei Jezus tegen Zijn leerlingen: Als iemand achter Mij aan wil komen, moet hij zichzelf verloochenen, zijn kruis opnemen en Mij volgen. Want wie zijn leven zal willen behouden, die zal het verliezen; maar wie zijn leven zal verliezen om Mij, die zal het vinden. Want wat baat het een mens, als hij heel de wereld wint en aan zijn ziel schade lijdt? Of wat zal een mens geven als losprijs voor zijn ziel?

Kortom, Jezus ging *all-in* en Hij vraagt ons ook om *all-in* te gaan. Dit is de enige manier om Jezus te volgen en alles van Hem te kunnen ontvangen. Er moet een bereidheid zijn in ons hart om alles aan de Heer over te geven en Hem met een volkomen hart te volgen. Dit zal ongetwijfeld ook leiden tot overvloedig geven.

Betekent dit, dat iedereen alles maar moet verkopen en weggeven aan de armen? Niet perse. Jezus zal jou laten weten, wat goed is om te doen in jouw situatie. Maar we moeten wel bereid zijn om dat te doen, als Jezus dit van ons vraagt. Jezus vraagt ons of we alles in ons hart al hebben weggeven aan Hem. Dan kan Hij ons en ons bezit gebruiken voor zijn Koninkrijk. Het is goed om deze bereidheid af en toe te toetsen. Zelfs als je letterlijk alles hebt weggeven, kan er toch weer een slechte houding groeien in je hart. Een houding van vertrouwen op bezit en verworvenheden. Blijf je hart dus toetsen, of jouw vertrouwen nog volledig op Jezus is gericht.

Daarbij is het altijd belangrijk hoe je geeft. Je kunt zelfs alles weggeven, met een verkeerde houding of motivatie, bijvoorbeeld om jezelf trots boven anderen te kunnen stellen. Dan levert dit je helemaal niets op. Er staat geschreven in 1 Korinthe 13:3:

En al zou ik al mijn bezittingen uitdelen tot levensonderhoud van de armen, en al zou ik mijn lichaam overgeven om verbrand te worden, maar ik had de liefde niet, het baatte mij niets.

Waarlijk overvloedig geven, komt uit een hart met overvloedige liefde erin. Als ons hart overstroomt van liefde voor Jezus, dan zullen we uit de overloed van ons hart gaan geven. Dan alleen wordt dit ook gerekend als overvloedig geven. Immers, als wij niet vanuit ons hart geven, dan geven wij eigenlijk in het geheel niet. We doen dan een investering of ruil, waarbij we iets anders proberen te verwerven voor ons bezit. Dit kan trots, religieuze zekerheid, een positie, of wat dan ook zijn. Maar alleen uit liefde kunnen we daadwerkelijk geven. Richt je dus niet op het geven van geld of bezittingen, maar investeer dus allereerst in een hart vol liefde!

Overvloedig geven

Als wij vanuit een hart vol liefde, alles overgeven aan Jezus, dan zal dit ook in onze uitgaven leiden tot overvloedig geven. Ook daartoe worden wij heel concreet opgeroepen in de Bijbel. In 2 Korinthe 8-9 kunnen we hier het één en ander over lezen. Paulus roept daar de gelovigen in Korinthe op om overvloedig te geven, voor hun broeders en zusters, die financiële nood hebben. Hierbij stelt hij de gelovigen uit Macedonië ten voorbeeld. Zij gaven overvloedig, ondanks hun eigen armoede.

Paulus schrijft dat deze dingen geen gebod, maar slechts een aanmoediging zijn. Tegelijk noemt hij het overvloedig geven een genadegave van God, die overvloedig in ons mag worden. Deze gave zorgt ervoor dat de bezittingen eerlijker verdeeld worden onder de gelovigen. Ook geeft deze gave reden tot dankzegging en verheerlijking van God, bij degenen die de giften ontvangen. En verder zorgt deze gave ervoor dat je zelf ook weer gezegend kunt worden door God.

In 2 Korinthe 9:6-7 schrijft Paulus:

En dit zeg ik: Wie karig zaait, zal ook karig oogsten; en wie zegenrijk zaait, zal ook zegenrijk oogsten. Laat ieder doen zoals hij in zijn hart voorgenomen heeft, niet met tegenzin of uit dwang, want God heeft een blijmoedige gever lief.

Hieruit blijkt duidelijk dat overvloedig geven de maatstaf is. Je zult dan ook overvloedig terug kunnen ontvangen. Maar opnieuw lezen we hier, dat het overvloedig geven wel vanuit de juiste hartgesteldheid moet gebeuren. Het heeft geen zin om met tegenzin of uit dwang te geven. Dit werpt geen goede, maar wrange vruchten af.

Hoeveel is overvloedig? Dit zal per persoon verschillen. De één heeft veel en de ander heeft weinig te besteden. Voor de één zal een klein bedrag overvloedig geven zijn en voor de ander een groot bedrag. In Markus 12:41-44 heeft Jezus zijn leerlingen hierover een belangrijke les geleerd:

En toen Jezus was gaan zitten tegenover de schatkist, zag Hij hoe de menigte geld in de schatkist wierp; en veel rijken wierpen er veel in. En er kwam één arme weduwe, die er twee kleine munten in wierp, dat is een kwadrant. En toen Hij Zijn leerlingen bij Zich geroepen had, zei Hij tegen hen: Voorwaar, Ik zeg u dat deze arme weduwe er meer ingeworpen heeft dan allen die iets in de schatkist geworpen hebben. Want zij allen hebben van hun overvloed erin geworpen; maar deze heeft van haar armoede alles wat zij had, erin geworpen, heel haar levensonderhoud.

Dat is overvloedig geven, wanneer je het begint te voelen in je portemonnee. Als je het eigenlijk niet kunt missen, maar vanuit de passie van je hart toch weg wilt geven. Dan is de drang om te geven groter dan het behoud van je financiële zekerheden. Daarmee geef je jezelf weg aan de Heer. Als je dat echt met je hart doet, zal God dat hoog waarderen.

Geven naar vermogen

De Bijbel roept ons op om overvloedig te geven. Tegelijkertijd roept de Bijbel ons ook op om naar vermogen te geven. Dit brengt balans aan in het geven. Laten we kijken wat hierover in de Bijbel geschreven staat. In 2 Korinthe 8-9 waarin Paulus de gelovigen oproept om overvloedig te geven, schrijft hij ook over het geven naar vermogen. In 2 Korinthe 8:12-14 staat namelijk geschreven:

Want als de bereidwilligheid aanwezig is, dan is iemand welgevallig overeenkomstig wat hij heeft, niet overeenkomstig wat hij niet heeft. Het is namelijk niet de bedoeling dat anderen verlichting hebben, en u verdrukking; maar uit het oogpunt van gelijkheid is er op dit moment uw overvloed om wat hun ontbreekt aan te vullen...

Paulus schrijft hier dat je alleen kunt geven wat je hebt en niet wat je niet hebt. Het gaat om de bereidwilligheid om te geven. Ook schrijft Paulus hier, dat het niet de bedoeling is, dat je zelf armer wordt dan degenen aan wie je iets geeft. Als je geeft om anderen verlichting te brengen in hun financiële lasten, maar jezelf daardoor financiële verdrukking op de hals haalt, dan schiet het geven zijn doel voorbij. Paulus schrijft dat het geven tot een mate van gelijkheid zou moeten leiden. Hij schrijft dat als we allemaal delen, dat niemand dan tekort zal komen, in vers 15.

Ook in 1 Korinthe 16:2 schrijft Paulus op een evenwichtige wijze over het geven:

Op elke eerste dag van de week moet ieder van u bij zichzelf iets opzijleggen om op te sparen wat in zijn vermogen is, opdat de inzamelingen niet pas dan gehouden worden, wanneer ik gekomen ben.

Dit laat zien dat we op verstandige en evenwichtige wijze kunnen sparen, om te kunnen geven. Dit doen we volgens het bovenstaande vers 'naar vermogen'. De één kan meer missen dan de ander. Ook in 1 Timotheüs 6:17-19 komt naar voren dat de één meer kan geven dan de ander. De lasten moeten daarin ook 'naar vermogen' verdeeld worden:

Beveel de rijken in deze tegenwoordige wereld dat zij niet hoogmoedig zijn, en hun hoop niet gevestigd houden op de onzekerheid van de rijkdom, maar op de levende God, Die ons alle dingen in rijke mate verschaft om ervan te genieten; ook om goed te doen, rijk te zijn in goede werken, vrijgevig te zijn en bereid om samen te delen. Zo verzamelen zij voor zichzelf een schat...

Dit betekent dat de rijken in het bijzonder opgeroepen worden om van hun bezit uit te delen. Zij hebben immers meer toevertrouwd gekregen van de Heer en dragen daarin dus ook een grotere verantwoordelijkheid. We mogen de financiële lasten van anderen naar vermogen helpen dragen en elkaar uithelpen in tijden van nood. Tegelijk staat er ook dat de rijken van hun rijkdom mogen genieten. Dit betekent dat je niet perse alles hoeft weg te geven. Je mag geven van je overvloed, maar in bepaalde gevallen is het verstandig of gewoon goed en heerlijk om ook wat voor jezelf te houden. Je mag ervan genieten en er gebruik van maken! God wordt er blij van als we zijn gaven genieten en Hem daarvoor de dank en eer brengen...

Overvloedig geven en naar vermogen geven lijkt soms in tegenspraak met elkaar te zijn. Wanneer moeten we nu alles weggeven, inclusief ons levensonderhoud? En wanneer mogen we gewoon afgestapt en verstandig geven, zodat we zelf ook nog wat kunnen genieten? Ik denk dat hier geen pasklare antwoorden te geven zijn. Ieder moet doen, zoals hij of zij het in zijn hart voelt. Volg hierin de leiding van de Heilige Geest. Doe wat hij je ingeeft en je zult gezegend zijn.

Verantwoordelijkheid voor het gezin

Als we naar balans zoeken in deze zaken, is het in elk geval belangrijk om de financiële verantwoordelijkheid voor je gezin mee te wegen. Wij kunnen wel alles weggeven, maar als ons eigen gezin daaronder gaat leiden, is de balans zoek. Zou je niet in de eerste plaats aan je eigen gezinsleden moeten geven en daarna pas aan anderen daarbuiten? Dit is een heel natuurlijke zaak, maar ook een door God ingestelde orde. Zolang God niet heel duidelijk iets anders tegen je zegt, zul je allereerst financieel voor je eigen gezin moeten zorgen en daarna pas voor anderen. Je gezin is je eerste verantwoordelijkheid.

Dit geldt voor financiële middelen, maar ook voor energie, tijd, inzet, emotionele betrokkenheid, etc. Het gezin is je eerste verantwoordelijkheid. Deze verantwoordelijkheid gaat zelfs boven je verantwoordelijkheden binnen de gemeente van Christus. In Romeinen 7:32-33 en 1 Timotheüs 3:5 en 5:8 staat het als volgt beschreven:

... De ongehuwde draagt zorg voor de dingen van de Heer, hoe hij de Heer zal behagen. Wie echter gehuwd is, draagt zorg voor de dingen van de wereld, hoe hij zijn vrouw zal behagen.

Want als iemand niet weet hoe hij leiding moet geven aan zijn eigen huis, hoe zal hij voor de gemeente van God zorg dragen?

Maar als iemand de zijnen en vooral zijn huisgenoten niet verzorgt, heeft hij het geloof verloochend en is hij erger dan een ongelovige.

Dit betekent dat de financiële zorg voor je gezin zwaar moet meewegen in je gavenpatroon. Je kunt niet zomaar alles in een opwelling weggeven, als je een gezin te verzorgen hebt. Dat zou onverantwoordelijk zijn. Dit geldt ook voor je bredere familie. De zorg voor ouders of grootouders mag ook niet zonder meer uitbesteed of verzaakt worden. In 1 Timotheüs 5:4 staat daarover geschreven:

Maar indien een weduwe kinderen of kleinkinderen heeft, laten dezen leren vóór alles thuis godsvrucht te beoefenen en aan hun voorgeslacht te vergelden (wat ze aan hen te danken hebben). Want dat is goed en welgevallig in de ogen van God.

De kinderen en kleinkinderen worden dus verantwoordelijk gehouden voor de zorg van ouders en grootouders. Deze verantwoordelijkheid moet opgepakt worden, voordat andere verantwoordelijkheden, zoals bijvoorbeeld in de gemeente, opgepakt worden. Dit is de oefening van ware godsvrucht, in nederigheid, in je eigen familiekring. Jezus heeft de Farizeeën ooit ook in scherpe bewoordingen op deze zaken gewezen. Dit lezen we in Markus 7:10-13:

Want Mozes heeft gezegd: Eer uw vader en uw moeder; en: Wie vader of moeder vervloekt, die moet zeker sterven; maar u zegt: Als iemand tegen zijn vader of zijn moeder zegt: Het is Korban (dat wil zeggen: een gave) wat u van mij had kunnen krijgen, is het met hem in orde. En u laat hem niet meer toe iets voor zijn vader of zijn moeder te doen, en zo maakt u Gods Woord krachteloos door uw overlevering die u overgeleverd hebt; en veel van dergelijke dingen doet u.

Jezus wijst de Farizeeën op het gebod om je ouders te eren. Dit eren bestond uit respect betonen, maar vooral ook uit het voorzien in de ouderdagsvoorziening. In die tijd kende men nog geen pensioenen, zoals wij die kennen. Ouders werden in hun ouderdom door de kinderen verzorgd en financieel gedragen. Maar de Farizeeën dachten: wel, dat geld van de ouderdagsvoorziening kunnen we goed gebruiken. Daarom zeiden zij dat als dit geld als offergave (*Korban*) werd gegeven, dat het dan ook wel goed was. Hierdoor kwamen vaders en moeders zonder ouderdagsvoorziening te zitten. Jezus werd hier heel boos over en zei dat de Farizeeën Gods Woord krachteloos hadden gemaakt.

Eén ding wordt heel helder uit de Bijbel: we zullen financieel moeten zorgen voor ons gezin en onze familie. Dat is de eerste verantwoordelijkheid. Daarna komt het geven aan anderen en aan de gemeente van God. Dat is de natuurlijke orde die God heeft ingesteld. Deze orde kan balans aanbrengen in ons gavenpatroon.

Tegelijkertijd moeten we hierbij opmerken dat we deze verantwoordelijkheid niet op onze eigen schouders hoeven te nemen. Jezus zal voor ons en ons gezin zorgen, als wij ons aan Hem toevertrouwen. Jezus heeft in de Bergrede immers gezegd dat we ons geen zorgen moeten maken om eten of drinken of kleding. Als we het Koninkrijk van God zoeken en zijn gerechtigheid, dan zal Hij deze dingen aan ons geven.²

Dit betekent dat wij doen wat in ons vermogen is, om ons gezin te onderhouden, maar dat we ons geen zorgen maken. We richten ons op het Koninkrijk van de Heer en stellen ons vertrouwen op de voorzienigheid van de Heer. We kunnen niet zonder meer ons geld weggeven, waarmee we ons gezin of familie moeten onderhouden. Maar als Gods Geest ons duidelijk ingeeft om dit geld wel weg te geven, dan zullen we gehoorzaam moeten zijn. Dan mogen we erop vertrouwen dat God zal voorzien in alles wat nodig is, voor ons gezin en onze familie. Het is uiteindelijk in Gods Hand en niet in de onze.

Hierbij moet wel opgemerkt worden, dat overleg in zulke situaties heel belangrijk is. Als partners en ook als gezin of familie vorm je een eenheid. Je kunt niet zomaar in je eentje besluiten om het levensonderhoud van je gezin of familie weg te geven, in dienst van de Heer. Daar zul je dan met z'n allen achter moeten staan. Het zal een gezamenlijk besluit moeten zijn. Overleg is dus noodzakelijk in deze zaken. Zorg dat je in elk geval met je partner op één lijn zit in deze zaken. Anders zul je er schade aan lijden en kun je ook het Koninkrijk van God schade toebrengen.

Zeker als je een gelovige partner getrouwd bent, mag je ervan uitgaan dat God jou en je partner op één lijn zal gaan brengen, met betrekking tot deze zaken. Bid daar voortdurend om, dat jij en je partner op één lijn zullen zitten, met betrekking tot alle zaken die het hele gezin aangaan. Zo ook met betrekking tot de financiën. Blijf daarover in gebed en houd aan bij God, totdat je als gezin daadwerkelijk een eenheid in deze dingen gaat vormen. Dan ontstaat er ruimte om ook op deze gebieden met overtuiging offers te brengen voor het Koninkrijk van de Heer.

Geld vrijzetten om overvloedig te kunnen geven

Een laatste punt wat we in dit document aan willen snijden is het vrijzetten van geld om overvloedig te kunnen geven. Dit is eigenlijk een concrete aanbeveling, die ons in staat kan stellen om ruimhartiger te geven. In ons leven nemen wij financiële lasten op onze schouders. Vaak heeft dit de vorm van een hypotheek, maar soms ook de vorm van andersoortige leningen. Verder kan er financiële druk ontstaan door bijvoorbeeld vakantieplannen, hobby's, gewenning aan luxe, reputatie in de buurt of gewoon simpelweg het brood wat we op de plank moeten krijgen voor ons gezin...

Als wij overvloedig willen geven, is het verstandig om na te gaan, welke financiële lasten wij op onze schouders hebben genomen en of deze misschien verminderd kunnen worden. Stel je gaat een hoge hypotheek aan, om daarna voortdurend te klagen hoe krap je bij kas zit, dat jij en je partner allebei moeten werken en dat je geen cent overhoudt om weg te geven. Dan is de vraag hoeveel je jouw wooncomfort waard vindt? Is het daadwerkelijk nodig om zo'n hoge hypotheek te hebben, of investeer je eigenlijk in de verkeerde dingen?

Stel je voor dat je een lagere hypotheek zou nemen. Dat zou kunnen betekenen dat je meer geld overhoudt om weg te geven, of misschien wel meer tijd om door te brengen met je kinderen. Dit laatste is ook een prachtige en gewaardeerde gave! Misschien kan één van jullie wel stoppen met werken om meer taken op te pakken in de gemeente. En ga zo maar door. Het punt is: vraag jezelf eens af of de financiële lasten die je draagt, echt nodig zijn en hoeveel je ze waard vindt.

Dit is geen punt om elkaar op te veroordelen. God geeft de rijkdom ook om ervan te genieten. En voor de één is het wooncomfort nu eenmaal belangrijker dan voor de ander. Daarbij gebruiken sommigen hun ruimere woning ook om gastvrijheid te bieden aan anderen. Laten we elkaar nooit op de buitenkant veroordelen in deze zaken. Maar denk biddend over je eigen financiële situatie na en bekijk waar je geld kunt vrijzetten om nog overvloediger te kunnen geven. Zoek hierin bovenal ook de leiding van de Heilige Geest. Als God wil dat je ergens woont, dan moet je daar ook wonen. Dan heeft Hij daar een plan en bedoeling mee en dan is het goed. Of dit nu in een villa of een hutje is, is daarbij dan eigenlijk maar bijzaak. Al het geld in de wereld behoort de Heer immers toe...

Voor alles geldt: word een blijmoedige gever. Als je geld wil vrijzetten, door financiële lasten te verminderen, doe dat dan met een vreugdevol en dankbaar hart en uit volle, innerlijke overtuiging. Laten we alles wat we doen, doen voor de Heer en Hem daarbij danken! Wees blij als je van aardse en tijdelijke schatten kunt genieten en wees blij als je hemelse en blijvende schatten kunt verzamelen, door aardse schatten weg te geven. Laat je hart overvloedig zijn in liefde en vrijgevigheid. Daar wordt een mens rijk van!

Bijbelteksten:

1. Erfgenamen van alles wat bestaat: Romeinen 8:17, 1 Korinthe 3:21-23, Mattheüs 5:5, 25:34, Hebreëën 1:2
2. Zoek eerst het Koninkrijk: Mattheüs 6:31-34